

Atli Dam loysir frá posabandinum um Skálafjalsdómin

Gerningur, sum ikki tolir dagsins ljós, er moralskt í lagi

- bert sakførarin ikki førir ann...

Síðani dómur fall í Skálafjalsmálinum, hefur frá fleiri síðum verið ført fram, at frikenningin av teimum ákærdu var ein dómur yvir Føroya Landsstýri.

Atli Dam var lögmaður tá bæði Heygadrangur og Skálafjall vóru fyrri í landsstýrinum, og hann hevði sjálvur skipabyggimál undir sær.

Atli hevur ikki áður alment vilja gjørt viðmerkingar til tey, sum hava lagt hann undir at hava ábyrgdina av øllum tí sviki, sum fór fram - men í dag loysir hann fyrri fyrstu ferð frá posabandinum

Sosíalurin bað 7. des. Atla Dam um viðmerking til niðurstøðuna hjá Christiani Andreassen um Skálafjallsmálið, men hann ynskti ikki at úttala seg, áðrenn kærufreistin var farin. Hon er nú farin, málið varð ikki appellerað og vit hava fingið hesa viðmerking frá Atla Dam:

Havi merkt mær, at ríkisáærin ikki metir málið vert at appellera, m.a. tí tað nú er so gamalt, men kanska mest tí, at revsingin undir øllum umstøðum fór at verða lín, í hvussu er ikki longri fongsulsrevsing, og tá koma útreiðslurnar ikki at standa mót við ta fyrirbygging, sum kundi ligið í eini revsing.

Áðrenn hetta hevði Christian Andreassen tulkad dómin sum ein dóm yvir landsstýrið. Hetta sama gjørdi Jóh. Martin Olsen nú um dagarnar.

Hesi tulkningar eri eg ósamdur í, og tað er ákæruvaldið eisini, tað framgongur av at Heygadrangsmálið

var kært, og sum skilst eisini av at í hesum máli hevur fútin givið sterkar grundir fyrri at appellera. Sostatt er ikki talan um dóm yvir landsstýrið.

Hvat er ein dómur av hesum slag?

Eitt sakarmál sum hetta er eitt sera flekt og fjølbroytt mál, har endaliga niðurstøðan verður tikin út frá mongum einstøkum smálutum, sum tala fyrri og imóti, tí er tað at ein verður frikendur ikki einstýðandi við at annar er sekur. Í og fyrri seg er sannað í dóminum, at alt tað teir ákæru vóru ákærdir fyrri, tað eru teir sekir í at hava f. amt, t.d. at hava givið skeivar (falskar) váttnar, at hava broytt dagfesting av sáttmála, og harvið komnir undir laga-ligari lán o.s.fr. Men kortini eru víðurskipt, sum tala fyrri fríðing, tí dómur in heldur ikki tað kann prógvast, at við hesum fólksu váttnum ætlaðu teir at svika, men heldur útvega nýtt fiskiskip til føroyska flotan, heldur ikki heldur dómur in,

at nakar - frásæð ávisum salerum og ómakslønnum fyrri ráðgeving - hevur havt vinning av at svika.

Til sjeinda og seinast er ein dómur persónliga fatanin hjá einum meira ella minni tilvildarliga tilnevndum dómara, sum ger sína niðurstøðu út frá tí, sum fer fram undir rættarviðgerðini í hesum føri er ein partur av tí, sum ført er fram, fantaseran um eina viðgreinda samansveiging, sum hevði til endamáls at útvega yvirfegging istaðin fyrri eginpening. Føroysk víðurskipt, sum hesin dómur in ikki hevði fortreytir fyrri at seta seg inn í.

Rættarálið sjálvt kann harumframt líknast við t.d. ein nevaleik ímillum tveir partar, har annar hevur skyldu til at halda seg til galdandi nevaleiksreglur, meðan hinur er loyvt at sláa undir beltíð, í nýrni og aðrar staðir heilt uttan reglur.

Ákærin skal t.d. útvega klettafost prógv og føra vitni, sum hava skyldu at siga sannleikan og bert hann, meðan teir ákæru ikki eru noyðdir at tala satt, men kunnu siga sína søgu sum best, ja lúgva sum teim hóvar. Hetta er so rættur teirra, og hann hava teir - sum øll við kunnleika til

málið vita - eisini nýtt so tað forsleir. Harafurat skal sum kunnugt allur ivi koma ákæra til góða.

Eisini verjarnir kunnu tamba, snara og illgita við øllum tí, sum vitni og ákærdir hava sagt, meðan ákærin í «proceduru» síni hevur ta tyngtu byrðuna at mótpógva ósannindi og skeivar útleigingar.

Men hóast hetta eru vit væl samd um, at rættarskipan okkara ikki er so gáin, tí hin ákærdi eigur at hava rúmar karmar fyrri verju, og serliga kunna dúva uppá, at hann er ósekur, inntil annað er prógvað. Hetta er hin humana - men kostnaðarmikla - rættarfat-anin, at betri er at túsund sekir ganga friir, enn at ein ósekur verður dómur.

Hóast dómur in er persónliga uppfatan dómarsans, heldur enn ein ivaleysur úrskurður um hin einasta og endaliga sannleikan um tvey skipabyggimál, so noyðist ein sum borgari sjálvur at hugsa um, um dómur in er rættur og rimuligur, ella hann er skeivur.

Hesa hugsan havi eg eisini sjálvur havt, men dømt er dømt og mín meining broytir onki. Kortini skal eg hava hesa meining um sakarmálið sum so, og um

ymiskt av tí, sum liggur undir teim ymsu niðurstøðunum í dóminum. Eisini havi eg eina hugsan um møgular avleiðingar fyrri fyrisiting okkara av politiskt samtyktum skipanum um vinnufremjandi tiltøkum o.l. í samfelagnum. Hesum hugsanum vil eg hava loyvi til at siga frá, hóast eg ikki haldi meg hava loyvi til at siga at ein dómur er skeivur.

Hinvegin hevur ein maður sum Christian Andreassen á ongan hátt loyvi til at siga, at dómur in er ein dómur yvir landsstýrið. Christian átti at minst til, at hann framvegis skal eiga eitt trúvirði og álit hjá fólki, skal hann kunna nýtast til nakað sum helst í okkara samfelag.

Hansara bagatellisering av spurningum um moral og skyldu til at gera tað rætta innan fyrri lógar karmarnar er ikki júst álitsvekjandi. Serliga brotið í samrøðuni við Sosíalinn um, at ein sakførari skal halda seg innan fyrri lógir og reglur, skal vegleiða fólk síni til at gera tað rætta og ikki vera við til slíkt, sum ikki tolir dagsins ljós, men at alt hetta ikki er galdandi ella litið tyðandi, um tað er so, at sakførarin ikki hevur ført ann í ólógligheitunum, ella

moralskt forkastiligi gerðunum, má smakka mongum illa og falla fyrri bróstið. Tað kann gerast trongt á skrivstovu Christians, um ov nógv sjónarmið av hasum slag koma at mynda kjakið.

Góð ráð til fútan

Bæði Christian Andreassen og Jógván Sundstein geva fútanum ráð um at sleppa hesum skipamálum nú. Eg ætli mær ikki at geva fútanum ráð. Hann má sjálfur meta um, hvørt nakað endamálið er í at kanna onnur mál.

Persónliga ynski eg eisini litið og vanligi føroyingurin landsmenn í geglið, uttan so, at klettafost prógv eru fyrri ætlan um svik. Eg havi ongantið biðið um nakað sakarmál og eisini litið roynt at ávíkað fútan, men afturlitandi kann eg siga, at tað var óheppið, at fútin í síni tíð avvisti at kanna far-maskipamálini, sum landsstýrið frá 1985-89 sendi honum til støðutakan. Fútin valdi tá einans at fara undir politikanning, um landsstýrið vildi senda «en konkret anmeldelse». Landsstýrið held seg ikki kunna melda nakran uppá leyst tos og onkran rúkandi brand, vit vildu júst hava at vita, um grunddarlag var fyrri at melda. Vit máttu tí lata

